

Евакуація дітей з блокадного Маріуполя, окупованих Олешок та Бахмута: як маріупольському волонтеру вдалось вивезти понад тисячу людей

Дата: 20 Березня 2025 Автор: Людмила Тягнирядно

Три роки тому, на початку повномасштабного російського вторгнення, вся увага України й світу була прикута до Маріуполя. Зокрема до незламного “Азову”, який тримав оборону на “Азовсталі”, містян, які намагались цивільними автівками, під російськими обстрілами, виїхати з блокадного міста, журналістів, які бачили на власні очі як росіяни окупувають і знищують місто.

У березні 2022 року було декілька можливостей виїхати з оточеного міста у Запоріжжя. Дорога пролягала через десятки ворожих блокпостів, де одних маріупольців могли росіяни затримати, інших – відпустити. Ба більше, виїзд з міста був ризиком, на який не всі зголошувалися йти.

У ці перші дні війни підприємець Михайло Пуришев, який володів нічним клубом у Маріуполі, вирішив поїхати в блокадне місто, щоб вивезти з нього своїх співробітників. Натомість йому вдалось евакуювати сотні дорослих і дітей, а вже наприкінці вивезти з оточення колег.

Михайло вважає, що йому посміхається доля, бо попри всі небезпеки і полон йому вдалося вивезти з Маріуполя понад тисячу людей на своєму червоному мінібусі Mercedes Sprinter.

Згодом була евакуація людей з окупованого Лівобережжя Херсонщини, зокрема з Олешок. Потім – Бахмут, Авдіївка, Вугледар, Оріхів. І на цьому волонтер і його команда не зупиняються.

Про сім своїх поїздок у блокадний Маріуполь, перебування в полоні окупантів, евакуацію цивільних з Олешок на рожевому човні та те, що допомогло повернутись живим із всіх цих поїздок, Михайло Пуришев розповів в інтерв'ю ZMINA.

Минуло три роки з початку повної блокади й окупації Маріуполя. Пригадайте, будь ласка, ті дні. Які моменти найбільше закарбувалися у вашій пам'яті?

Найбільше я пам'ятаю дітей. Вони не розуміли, що відбувається. Тому що були вибухи, коли ми їхали в холодному бусі, це була зима, холодно. Ми з дітьми танцювали, щоб ви розуміли, в "сірій зоні".

Просто зупинились посеред дороги, тому що нас далі не пропускали. Ми стояли і з дітьми починали просто танцювати, щоб якось зігрітися. Так ми відволікалися.

Якщо ж згадувати Маріуполь під час моїх поїздок у березні 2022 року, то найважчим для мене було дізнатись про авіаудар по драмтеатру. Адже я бачив людей, які там переховувались: там дуже багато було дітей на другому поверсі. І вагітні жінки були, і маленькі дітки.

Я не знав про авіаудар Росії по цьому театру в той момент, коли він стався, адже не дивився в соцмережі і медіа.

Я приїхав на чергову евакуацію і побачив, що драмтеатр просто знищений. Я одразу згадав тих дітей, які там були, матусь і все це. І думаю: ну як, як? Це мене дуже сильно потрясло. Я досі думаю, чому я звідти не забрав більше людей. Дуже важко все це бачити на власні очі.

У Маріуполі ви займалися бізнесом, а з початком повномасштабної війни почали волонтерити. Як прийшло розуміння, що потрібно вивозити людей з окупації? Як з'явився ваш червоний бус, що став дуже популярним серед маріупольців?

У мене був нічний клуб в Маріуполі. Я зателефонував співробітникам і сказав, що приїду і вивезу їх.

Вони казали: *“Ми чекаємо, тут люди приходять, ми їх годуємо, зробили бомбосховище, притулок для людей”*. Я відповів: *“Я приїду”*. І почав шукати бус, щоб купити, а тоді було дуже важко його знайти. Знайшов його випадково. Але поки я їхав купувати той бус, ціна зросла. Плюс долар зріс тоді. Пам'ятаємо, що він тоді був і по 50 гривень. І в мене не вистачало грошей на цей бус. Слава Богу, в Монобанку тоді можна було взяти гроші в борг, і я ще зміг кредитними коштами розрахуватися. Так я купив цей червоний бус і поїхав, тому що співробітникам пообіцяв.

А коли вже приїхав, побачив жінок, дітей, яких треба було вивозити. І так склалося, що співробітників я вивіз в останню чергу, хоча їхав саме за ними. Так і почалося моє волонтерство.

Де вам траплялися інші люди, яких ви забирали?

Вони мене вже чекали у клубі. Містяни приходили і в нашій будівлі жили. Але я розумів, що в першу чергу треба було забрати дітей. І мої співробітники розуміли, що треба забирати дітей, жінок, людей літнього віку. І вийшло так, що в останню чергу я вивіз своїх співробітників. Я навіть не думав, що все так складеться.

Чи знаєте ви, скількох людей вам вдалося вивезти?

Я, чесно кажучи, не рахував, бо вже б збився, якби це робив. Вивозив стільки людей, скільки вміщувалось у мій бус. Плюс після авіаудару в моїй автівці вилетіли двері, лобове скло, і тому багато людей не вдалося розмістити. Якби ще були двері, то можна було б якось “утрамбувати” і зачинити двері. А так, скільки влазило, стільки й влазило. Батьків із маленькими дітьми старався брати наперед, щоб їх не притисло. А так, я навіть не рахував. Тоді не було на це часу.

Волонтер Михайло Пуришев з евакуйованими дітьми. Фото: "Суспільне Запоріжжя"

Як ви взагалі здійснювали цей процес евакуації? Що робили, як говорили з окупантами, коли вас зупиняли на блокпостах?

Перша поїздка була найважча, тому що ти не розумів, що з тобою буде. Тобі на кожному блокпості кажуть: *"Куди ти їдеш в Маріуполь? Тебе розстріляють, ти не доїдеш"*. А коли вже зупинили, коли це все відбулося, чесно, я дуже сильно переживав.

Це було моє знайомство з війною. Горять танки, міни, і ти таким чином знайомишся з цією війною. Тоді ж я ще не розумів, що це таке. Це зараз ми вже розуміємо більше, а тоді ні. Тому мою першу поїздку ми навіть згадували буквально позавчора з колегами. Зустрічалися теж волонтери з Маріуполя і кажуть: *"7 березня росіяни розстріляли волонтерські автівки, які намагалися приїхати у Маріуполь, а 8-го ти їдеш"*. Кажуть: *"Ми навіть думали, що ти дурачок, а коли ти приїхав, ми були в шоці. Тому що нікому не вдалося приїхати в Маріуполь, а тобі вдалося"*.

То як же вам це вдалося?

Я просто їхав. От чесно, просто їхав. І співав пісню: *"Незалежно від раси чи кольору людей, ти люби усіх, усім роби добро"*. Молився і їхав. І потім – блокпост, мене зупиняють. Я бачу вже ці російські шеврони. Питають: *"Хто ти, що ти, куди ти їдеш?"* Я кажу: *"В Маріуполь їду"*. "А чого їдеш?" – питають. Кажу: *"Я живу в Маріуполі"*.

І там у них прямо якась операція – вони відійшли від буса, навели зброю, з БТРа свого навели зброю. А я згадую, що я його завантажив битком. Думаю: *"Господи, зараз щось відкриють, щось як впаде. А вони всі на нервах, думаю, зараз ще й розстріляють"*. Але я там все притримав, акуратненько відчинив, вони подивилися, що нічого немає і кажуть: *"Їдь, у наступному населеному пункті розвантажися"*. А я сам про себе думаю: *"Та ні, мені в Маріуполь треба"*. Але вони навіть не розуміли, що зі мною робити. Їхній командир там комусь телефонував, щось дізнавався, що зі мною робити. Дуже багато було провокацій на блокпостах, але в основному найбільш жорстокими були деенерівці.

А в чому проявлялася ця жорстокість?

Щоб запам'ятати всі блокпости, я їх якось називав. Був блокпост "Хапуги" – це блокпост, на якому вони все забирали. Наприклад, дитяче харчування. Їм байдуже було, що забирати, головне було це зробити. Такі от хапуги. На іншому блокпості всі були п'яні. Там могли водити людей, роздягати. На деяких блокпостах могли стріляти біля ніг, щоб налякати. Тобто в них така була тактика. А коли я вже під час сьомої поїздки потрапив у підвал до них, то найжорстокіші були саме вони – деенерівці.

Як вас затримали і що допомогло повернутися з полону?

Я їхав на “Азовсталь” за дітьми. А коли ти кажеш, що ти їдеш на “Азовсталь”, бо там діти, то вони тебе забирають одразу, адже вони тоді якраз бомбили “Азовсталь”. Мені це здавалося вічністю, хоча це було 3–4 дні. Мене допитували, застосовували електрошокер, але, слава богу, відпустили і сказали більше тут не з’являтися.

В останній моїй поїздці до Маріуполя я забрав у сірій зоні родину з п’ятьма дітками. У мене було враження, що вся поїздка була саме заради цих дітей. Там була дівчинка, яка не злазила з моїх рук. На блокпості так званої “ДНР” наш автобус не пропускали, а дітям треба була вода. Тоді було дуже жарко. Їм було дуже зручно тримати на блокпості дітей, тому що так вони були в безпеці. Адже українці по них не стрілятимуть, бо ж діти. Таким чином ми були для окупантів живим щитом.

Волонтер Михайло Пуришев. Фото з мережі

До речі, ви підтримуєте зв’язок з тими людьми, кого вдалося вивезти?

Іноді ми списуємося, іноді вони мене вітають з днем народження. В однієї родини для маленької дитинки я став хрещеним батьком. Мені зробили таку пропозицію, коли ми ще були в Маріуполі. Також іноді бачу на наших блокпостах хлопців, яких вдалося вивезти з Маріуполя. Це були військові і поліціанти. Кожен раз я вигадував нові штуки, був психологом, щоб провести їх через блокпости. Був тамадою, відволікав увагу росіян і, на щастя, нікого з автівки не забрали. У мене, до речі, після цих виїздів розвинувся ПТСР. Коли я бачу кросівки New Balance, думаю не про відомий бренд, а про російську “зетку”.

Крім вас, у той час у Маріуполь їздили й інші волонтери. І саме наприкінці березня 33 волонтери потрапили в російський полон. Ви тоді знали про цю ситуацію? І чи переживали ви за свою безпеку?

У мене була шоста поїздка, коли нас зняли на фільтрацію, і я навіть зробив сторіз з цього приводу. Сказав там, що їхати вже не можна, тому що вони хапають саме українських волонтерів. Їм не потрібно було, щоб була гуманітарка з України. Це об’єктивно. Розумію, що вони не хотіли, щоб на картинці російських пропагандистських медіа були українські волонтери. Вони хотіли показувати свої колони з Росії, а тут – українські. Звичайно, що вони стали їх затримувати. Тож я сказав у своєму сторіз, що не можна їхати, тому що вони будуть робити все, щоб українських волонтерів не було. І в той момент, буквально через два дні, їдуть ці волонтери, і їх забирають. І тоді вони досить довго пробули в полоні.

А ви за свою безпеку переживали?

Та я щоразу переживаю. Кожну поїздку. Я не знаю, чому це роблю. Чому я – батько чотирьох дітей досі їжджу у прифронтові міста і частково окуповані, щоб вивезти з них людей. Мені всі друзі ставлять це запитання, але я не знаю. Інколи здається, що просто заради людей, дітей. Здебільшого дітей. Діти для мене – це все.

Після Маріуполя ви допомагали вивозити людей з Херсона, зокрема, після підриву росіянами дамби Каховської ГЕС. Тоді вам вдалося вивезти людей з окупованих Олешок. Як ви це робили?

По-перше, ми не планували їхати у Херсон, тому що ми зателефонували місцевим волонтерам, я запитав: "Чим допомогти?". Вони відповіли, що нічого не потрібно, все є.

Тоді дуже багато волонтерів приїхало у місто, щоб допомогти людям. І ми вже якось почали відпускати цю ситуацію. А потім я бачу відео, де дитині скидають з дрона воду. І я команді кажу: "Будемо їхати". Ми в цей же день знаходимо човен, купуємо його.

Я думаю: "Господи, ну як я буду цих дітей забирати?" Команда не знає, а в мене в голові вже будуються плани... І ми заїжджаємо дорогою в будівельний гіпермаркет, перефарбовуємо човен в червоний колір, у нас він вийшов не червоний, а рожевий, малюємо сердечка. Я кажу, що треба ще купити вудочки, прапор, шолом. Команда навіть не розуміла, що це буде. Мене навіть здивувало те, що вони все це робили. Але у нас вийшов рожевий човен із чотирма білими прапорами і рожевими шоломами. Команда була просто в шоці. І ми приїжджаємо в місто.

У нас була подруга – волонтерка Оксана Волжина "Пума", ми з нею в Бахмуті евакуацією займались. І "Пума" каже: "Я з тобою поїду". Я команду залишаю і в першу поїздку їду з "Пумою". Виїжджаємо з нею з Острова, навіть не знаємо, куди. Дістаємося на лівий берег. Бачимо зустрічний човен, з якого нам показують, що, мовляв, "дурачки". Ми з "Пумою" поміж себе: "Зате живі будемо". І їдемо туди.

Це, до речі, мій перший такий досвід ходіння на катері. У нас був гучномовець, ми кричали: "Люди, люди". І тут почали люди виходити з дахів. Ми бачимо людей і бачимо чоловіків. Але проблема в тому, що чоловіки – це проблема. Тому що не відомо, хто це може бути. Але ми дізнались, де люди, повернулися, взяли гумового човна і так почали евакуйовувати всіх. Також до нас долучився волонтер Андрій Петухов "Боксер". У нас ще був капелан Михайло, який теж з командою допомагав. І так у нас вийшла така команда, з якою ми почали забирати людей з лівого берега. Люди можуть подумати, що я дурачок? А я ось думаю, "краще виглядати дурачком, але живим". А в цей час російські дрони над нами літали. Ми дуже боялися, але все ж робили.

Скільки у цій "спецоперації" вам вдалося вивезти людей?

Ми евакуювали 10 дітей, 12 дорослих і навіть одну собаку. Він плавав біля стовпа, ми його побачили і забрали.

Як ви думаєте, що вам допомагає в усіх цих трохи навіть навіжених і небезпечних евакуаціях?

Мене оберігає Бог. І це 100%. Мене дуже сильно любить Бог. Я завжди кажу: все геніальне – просте, а все велике починається з малого. Ми з командою просто робимо те, що важливо. На початку війни я не дивився новини, не знав, що відбувається в Маріуполі, просто туди їхав. І так у мене в усьому – ми просто робимо.

Звісно, є багато випадків, коли волонтери гинуть. Кожен день о 9-й годині я згадую британського волонтера, який загинув під час евакуації цивільних у Бахмуті. Він був дуже світлою людиною.

Вугледарці приходять у пункт незламності попити чаю зі смаколикками, подивитися новини, а також приєднуються до волонтерської роботи. Колаж: "Суспільне Донбас"

На чому зараз ви зосередили свою волонтерську роботу?

Зараз ми з командою робимо пункти незламності для цивільних і військових у прифронтових містах. Мені цей проєкт дуже подобається. У цих пунктах, вони окремі для військових і цивільних, люди можуть випрати речі, прийняти душ, переодягнутися. Одна мама бійця мені написала: "Дякую, що ви слідкуєте за моїм сином і робите мою роботу". Я б сказав, що це невеличкий допінг для менталки. Коли все навколо сіре, ці кольорові пункти незламності, де є розмальовки, чай, кава, телевізор, гаряча вода, додають життю барв.

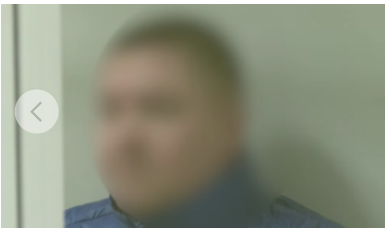
ПОПУЛЯРНЕ

за тиждень

за місяць

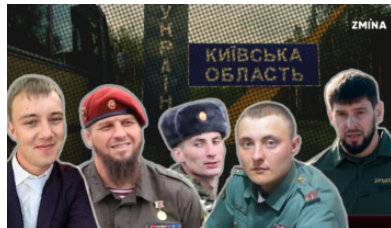
за рік

вибір редакції

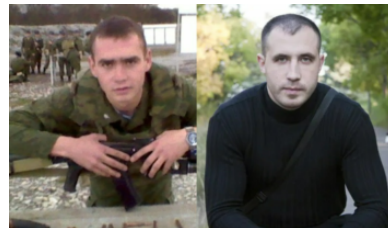
Новини | 01 Квітня 2025

У Рівному в залі суду звільнили чоловіка, винного в чотирьох зґвалтуваннях: потерпілі оскаржать вирок

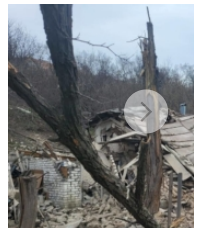
Тексти | Інна Кубай | 31 Березня 2025

Знуцання з цивільних, катування та вбивства: які вирокі отримують росіяни за воєнні злочини на Київщині й чи будуть вони покарані

Новини | 31 Березня 2025

Викрадали та знущалися з цивільних на Херсонщині: двом окупантам заочно оголосили підозри

Новини | 31 Березня 2025

Окупанти атакували КАБама: поранені